

Skizofreni-

Et kort oplæg om sygdommen og dens konsekvenser for den enkelte –

Martina Fisker

Psyk- info Maj 2018

Region Syddanmark

Psykatrien i
Region Syddanmark

Skizofreni

- En hjernesygdom.
- En **multifaktuel** sygdom, forstås på den måde at der er flere symptomer tilstede.
- Kræver behandling og støtte på flere planer.

Region Syddanmark

Psykatrien i
Region Syddanmark

Forekomst af skizofreni

- 1 ud af 100 rammes i løbet af livet af skizofreni
- I Danmark er der 15 – 25.000 med skizofreni
- Sygdommen starter oftest i 18 – 25 års alderen (3 år tidligere hos mænd end hos kvinder)

Arvelighed ved skizofreni

• Almen befolkning	1 %
• Søskende til person med skizofreni	10%
• Tveægget tvilling	15%
• Enægget tvilling	50%
• Børn af en forældre med skizofreni	13%
• Børn af 2 forældre med skizofreni	46%
• Nevø/niece til person med skizofreni	3%
• Barnebarn til person med skizofreni	4%

Fordomme og myter

Skizofreni er **ikke** forårsaget af:

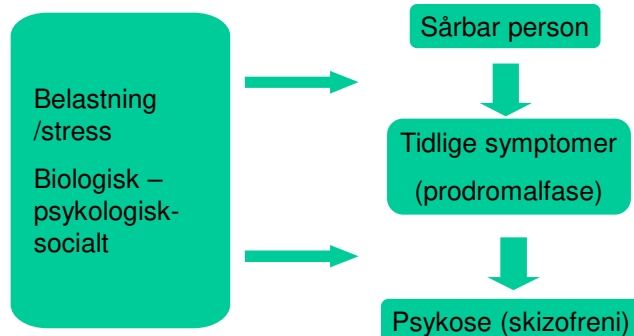
- Uheldige familiemønstre alene
- En spaltet personlighed
- Djævlbesættelse

Mulige årsager

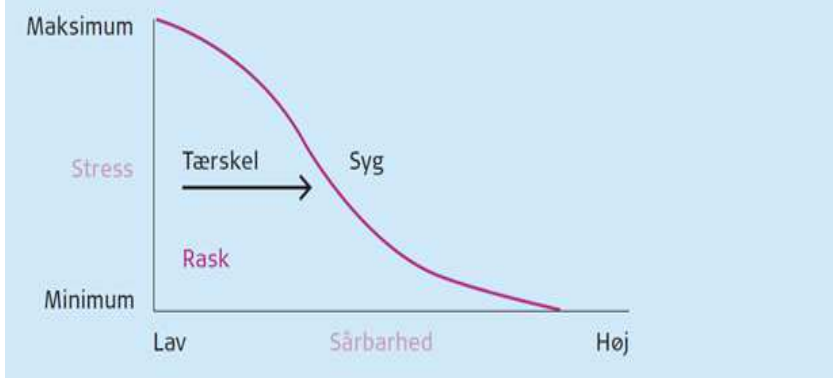
- **Genetik** – arvelighed koblet til flere gener
- **Stress og belastninger kan være medvirkende til at sygdommen bryder ud -**
biologiske, sociale, psykologiske belastninger og traumer
- **Den præcise årsag til skizofreni er endnu ikke endelig kortlagt**

Stress - sårbarhedsteori

- En medfødt sårbarhed gør, at nogle personer ikke tåler så store belastninger som andre

Figur 1. Stress-sårbarhedsmodellen.

Skizofreni

Er en sygdomme, der berører hjernen

Region Syddanmark

Psykatrien i
Region Syddanmark

Sygdommen giver en grundlæggende og karakteristisk forstyrrelse af:

- tænkning
- følelsesliv
- perception (sansning + opfattelse)
- kontaktevne

Region Syddanmark

Psykatrien i
Region Syddanmark

Symptomer ved skizofreni

Grund symptomer

Negative symptomer (egenskaber der er gået tabt)

Psykotiske/positive symptomer (symptomer der er tilkommet)

Kognitive forstyrrelser

Region Syddanmark

Psykatrien i
Region Syddanmark

Grund symptomer

- **Autisme:** en manglende selvfølgelighed i oplevelsen af omverdenen, manglende fornemmelse for det indforståede, de "uskrevne regler". En følelse af at være "anderledes"
- **Jeg-forstyrrelse:** forstyrrelse i oplevelsen af at være et fysisk og psykisk afgrænset individ. Føler sig spaltet, gennemtrængelig eller en følelse af at stå i verdens centrum (tidlige symptomer)

Region Syddanmark

Psykatrien i
Region Syddanmark

Grund symptomer

- **Sanseforstyrrelser:** forvrængninger af reelle sanseindtryk (syn, hørelse, smag/lugt, følesans)
- **Affektforstyrrelse:** "følelsesflad", ikke passende til situationen el. brat skift af følelser

- Ambivalens kan ikke beslutte sig, andre må hjælpe til.
- Handlings- og bevægeforstyrrelser. Svigt i automatiserede bevægemønstre.

Negative symptomer

- Træghed / sløvhed
- Initiativløshed/ passivitet
- Sprogfattigdom
- Kontaktføringelse
- Isolation, social tilbagetrækning

Psykotiske symptomer inddeles i:

- Hallucinationer
- Vrangforestillinger
- Katatone symptomer
- Tankeforstyrrelser
- Andre psykotiske symptomer

Kognitive forstyrrelser ved skizofreni

- 75 – 85% har kognitive forstyrrelser i form af:
- Nedsat opmærksomhed og koncentration
- Forringet hukommelse
- Nedsat evne til at planlægge og udføre handlinger

Hallucinationer

Sanseindtryk uden ydre genstand, men med samme sansemæssige kvaliteter som rigtige sanseindtryk. Opleves oftest som kommende udefra og uden for personens kontrol

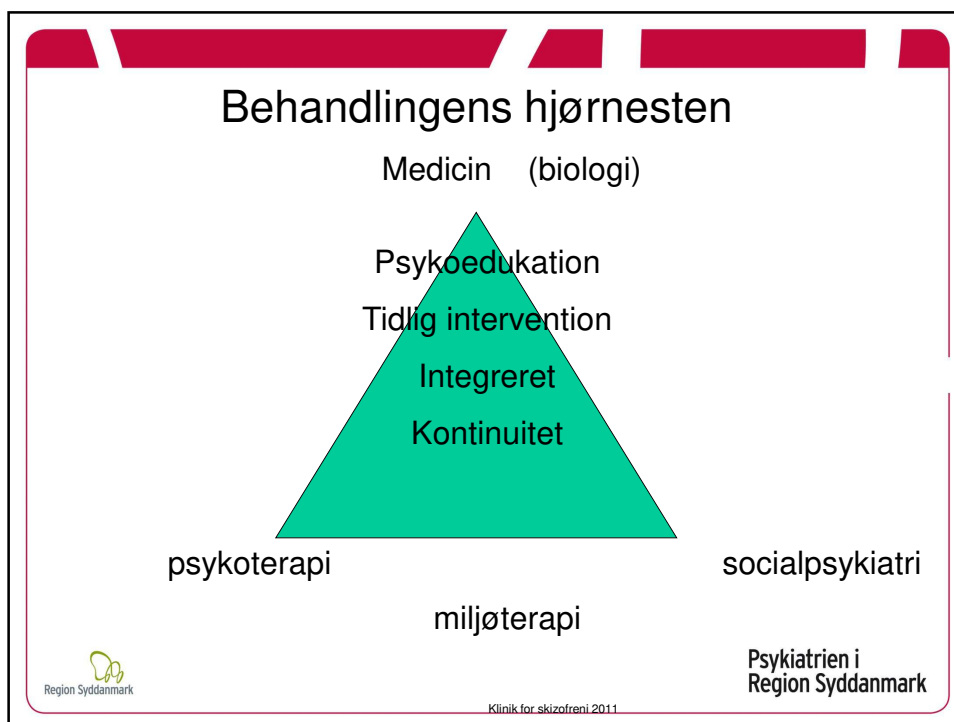
OBS: For personen selv har oplevelsen virkelighedskarakter

Hallucinationer

- Falske sanseoplevelser, der kan opleves på alle 5 sanser; hørelse, syn, smag, lugt og følesansen
- **Obs.** personen modsætter sig næsten altid opfordringer fra stemmen til at gøre noget uacceptabelt

Andre symptomer / problemer

- Angst
- Depression (selvmord)
- Tvangssymptomer (OCD)
- Manglende sygdomsindsigt
- Sære vaner
- Aggression
- Misbrug

Prognose

- Tidlig opsporing – tidlig behandling – bedre sociale tilbud – forbedret prognose
- Sygdomserkendelse , vha. psykoedukative tiltag – en meget vigtig faktor.
At forebygger tilbagefald.
- Jo færre tilbagefald – jo bedre prognose

Region Syddanmark Psykiatrien i
Region Syddanmark

- 15% bliver raske
- 35% har mindre funktionsnedsættelser
- 35% får mange tilbagefald og faldende funktionsniveau
- 15% bliver kronisk psykotiske

Vigtigt at tænke på ☺

- Ikke alle har alle symptomer
- Symptomerne kan godt veksle over tid og i styrke hos den enkelte
- Der er også mange lange gode perioder uden eller næsten uden symptomer
- Mange får med tiden en god livskvalitet også selv om, der stadig er nogle symptomer

De pårørendes betydning

- Har det største kendskab til den syge – og et stort engagement
- Er de nærmeste samarbejdspartnere – men de er **ikke** behandlere
- De er "en ressource, hvis lige ikke findes"

De pårørendes behov

- At blive imødekommet og modtage støtte – for selv at kunne hjælpe
- At have et fristed og at kunne dele sine frustrationer og følelser med andre
- Evt. at gå til psykologsamtaler

Hvor finder jeg bl.a. mere viden ?

www.levedeskitzofreni.dk

www.ungmedskizofreni.dk

www.psykinfo.regionsyddanmark.dk

www.psykiatrifonden.dk

www.minvej.dk

www.bedrepsykiatri.dk

Psykiatrien i
Region Syddanmark

Tak

Psykiatrien i
Region Syddanmark